

ERKKI JA STINA.

Maunu Klinga, kuten muutkin siirtokunnan johtavat henkilöt, asui linnoituksen sisällä hallintorakennuksessa. Hänen lähin naapurinsa oli komentaja Ridder, joka edelleenkin oli murheellisena siitä, ettei yhtä hänen kaikkein hartainta pyyntöään täyttänyt. Ikäviissään istui hän usein apulaisensa herttaisessa kodissa ja keinutteli pientä Klingaa polvellaan. Tällöin hän johtui luomaan katseensa pojan hoitajattareen, joka sirona ja sulavana liikkui huoneissa. Komentajan sydän lämpeni. Hän oli kyllä jo päässyt yli keski-ikä, mutta naisen sulous ei jättänyt häntä kylmäksi. Hetki hetkeltä vakaantui hänessä ajatus, että rouva Klingan apulainen soveltui hänen vaimokseen. Ridder oli tosin aatelismies, joka ei olisi Ruotsissa käynyt vaimoa etsimään omaa säätyään alemmaa. Mutta täällä oli hän tullut monessa suhteessa demokraattisemmaksi. Eikä hänellä ollut valitsemisen varaa. Stina Dalbo oli rehellen talonpojan, siirtokunnassa »vapaanmiehen» tytär, joka kaikilta henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan oli kuin luotu komentajan rouvaksi.

Vähitellen hän alkoi osoittaa selvää huomiotaan tytölle ja koetti lähennellä häntä. Hän tahtoi olla myöskin avulias Stinan vanhemmille, valitsi heille linnoituksessa parhaimman vapaanmiehen asunnon sekä lähetti heille useasti osan niistä hyvistä paisteista, joita itse oli onnistunut hankkimaan. Tästä ystävällisyydestä olivat vanhat Dalbot mielissään. Ennen pitkää he alkoivat aavistaa, mikä oli tähän

syynä. Stinallekin he jo vihjasivat mitä hän arvelisi, jos hänestä tulisi komentajan rouva.

Stina otti komentajan huomaavaisuuden vastaan verrattain tyynesti. Hänen naisellisuuttaan kyllä mairitteli se, että siirtokunnan arvokkain henkilö, itse päällikkö asetti hänet kaikkien edelle, vieläpä näytti olevan valmis kohottamaan hänet aatellisnaisen asemaan. Mutta hänen sydämeensä ei se mitään vaikuttanut. Niinpä hän voi ilman vähintäkään suutlumusta sivuuttaa vanhempiensa vihjauksenkin isänsä aikaisemmalla huomautuksella:

— Mutta minähän olen sidottu Gustafiin.

Tämä side koski häneen hyvin kipeästi, mutta komentaja Ridderiin nähden hän voi siihen vedota.

— Se on kyllä tosi, tunnusti isä, — mutta komentaja on mahtava ja hänellä on mahtavia ystäviä Ruotsissa. Hän voinee vaikuttaa piispaankin. Minä en voi asettua Gustafia vastaan, mutta jos komentaja pyytää minulta sinun kättäsi, selitän minä, mikä on esteenä. Ja hänellä on vapaus toimia.

Stina ei puhunut siihen mitään. Hän toivoi sydämeästään, että komentaja todellakin ryhtyisi häntä vapauttamaan Gustafista. Siitä lähtien hän, kohdattaessaan komentajan, käytöksellään melkein rohkaisi tätä ja niin saattoi vanhan miehen siihen luuloon, että hän oli saavuttanut tytön sydämessä sijaa.

Komentaja tulikin jonkun ajan kuluttua Nils Dalbon luo, ilmoitti aikeistaan ja pyysi häneltä rehellisesti sekä koruttomasti Stinaa vaimokseen.

Nils Dalbo ei omasta puolestaan sanonut mitään, vaikkakin asia oli hänelle sangen mieleinen. Ilmoitti vain Stinan kuulutuksesta Gustafin kanssa.

— Ei suinkaan tyttärenne voi pitää tuosta miehestä, koska on lähtenyt yksinään tänne? kysyi Ridder.

Dalbo myönsi rehellisesti, että tyttö ei suosi tuota avioliittoa.

— Minä voin siis ryhtyä toimenpiteisiin kuulutuksen purkamiseksi? kysyi komentaja.

— Voitte tehdä kuten tahdotte, vastasi Dalbo.

Komentaja käsitti tämän myöntymykseksi. Pian sen jälkeen hän kirjoitti kirjeitä, joita hollantilaisella laivalla lähetti Eurooppaan ja joissa hän ystäviään pyysi järjestämään asian.

Stina tunsu tuntoaan jonkun verran vaivaavan, että hän oli käytöksellään houkuttellut komentajaa tällaisiin toimenpiteisiin. Komentaja ei kuitenkaan ollut tungetteleva, vaan ritarillisena odotti Stinan vapautumista avioliittokuulutuksen siteestä.

Pitäessään silmällä Stinaa tuli myöskin Erkki rauhattomaksi. Hän oli nähnyt komentajan tiheät käynnit sekä Stinan suopean käytöksen häntä kohtaan. Vihdoin hän päätti puhua asiansa Stinan kanssa selväksi. Olihan selvitys joka tapauksessa tarpeen. Hän ei ollut vielä koskaan suoraan kosinut Stinaa ja pyytänyt häntä vaimokseen. Ei Stinakaan ollut sanoillaan ilmaissut rakkautta, vaikka Erkki katsoi voivansa uskoa, että Stina rakasti häntä.

Erkki puuhaili yhä joella tukkilauttojensa uitossa. Norja, kaunis suomalainen oli Stinan sydämen valannut jo sinä hetkenä, jona tyttö näki tämän ensi kerran laskevan koskea. Kun hän liikkui ulkona pienen Klingan kanssa, johtivat hänen askeleensa

melkein säännöllisesti rannalle. Hän ei kyllä mennyt niin lähelle, että keskustelua olisi syntynyt, mutta seurasi suomalaisen toimia kauempaa.

Eräänä päivänä oli nuori Klinga hoitajattarensa kanssa siirtynyt rannalle. Törmä oli sillä kohdalla jyrkkä, sen alla oli vain vähän maata, mihin poika kaivoi käsillään ojia ja kanavia. Erkki puuhaili vähän matkan päässä irroitellen tukkeja puomista. Tämä lienee tytön ajatuksia niin kiinnittänyt, ettei hän huomannut pikku poikaa. Yhtäkkiä kuuli hän lapsen parkaisevan kauhistuksesta. Stina tarttui poikaan kiinni ja veti häntä pystyyn. Mutta samassa hänkin huudahti. Hirvui eläin oli tarttunut poikaa sormista eikä päästänyt irti. Se oli ihmisen pää kokoinen ja tavattoman ruma. Sillä oli monta jalkaa, jotka tavoittelivat poikaa, jopa hoitajatartakin. Stina oli pyörtyä.

Erkki kuuli huudot ja riensi rantaa myöten avuksi. Muutaman silmänräpäyksen kuluttua oli poika vapautunut elukasta, joka makasi selällään maassa.

Rauhoittaakseen poikaa selitti Erkki:

— Eihän tuo mikään vaarallinen otus ole. On vain merikrapu, jollaisia on näillä rannoilla paljon. Nyt se on kuollut ja voit viedä sen kotiin.

Hän laski pojan maahan ja tarttumalla kravun sääriin osoitti, ettei se voinut tehdä mitään pahaa. Poika, joka oli lakannut itkemästä, pelkäsi ensin elukkaa, mutta kun huomasi, että se oli kuollut, alkoi hän sillä leikitellä. Stina oli vielä säikähdyksestä kalpeana. Katsoessaan häntä Erkki ei voinut enää tunteitaan hillitä. Hän kiersi kätensä tytön

kaulaan ja puristi hänet hellästi rintaansa vastaan. Stina ei vastustanut, vaan painoi päänsä nuoren miehen olkapäälle ja purskahti itkuun.

Nyt oli vihdoin tullut hetki, jota kumpikin oli pitkät odotuksen ja kärsimyksen ajat haaveksinnut. Stina havahtui ensiksi tilanteen hurmauksesta. Heikosti ponnistaen hän yritti irtaantua Erkin syleilystä, mutta tämä puristi hänet yhä lujemmin rintaansa vasten.

— Stina, hän sanoi, — Jumala on johtanut meidät yhteen. Minä olen varma siitä. Minä rakastin sinua siellä kaukana kotimaassa, siellä, missä näytti mielettömältä pyytää ylpeän Dalbon ylpeätä tyttärtä, joka meitä metsäsuomalaisia oli tottunut tuskin ihmisinä pitämään. Ollessani vankina isä kotona, mistä autoit minua pakenemaan, tiesin, että minä ainaisesti jäisin sinun vangiksesi. Sen tunsin niin selvästi sinun suudelmastasi siellä veräjällä, siitä syleilystä, johon kiedoin sinun värjäävän ruumiisi. Koko ajan sen jälkeen on muisto tästä kahlehtinut minua. En voi sanoa sen selittää sitä tuskaa, jota tunsin ajatellessani, että kuulut tuolle Gustaf-hirviölle. Se minut ajoi tähän kaukaiseen maahan.

Hän puhui lämpimästi ja vakuuttavasti. Sulku, joka oli tähän saakka hänen kieltään salvannut, oli poistunut. Ja hän jatkoi:

— En uskaltaisi tätä sanoa sinulle, ellen tietäisi, että sinun omassa sydämessäsi on jotain, joka puhuu minun hyväkseni. Minä sain siitä aavistuksen jo silloin, kun vapautit minut vankeudesta, yhä selvemmin huomasin sen Fryksdalissa ja varmuuteen

tulin silloin, kun kannoin sinua kotiin koskelta. Samalla tunsin minä kärsimyksesi. Mutta sinä olet päättäväinen ja rohkea. Sinä et ilman taistelua antautunut siihen kurjuuteen ja häpeään, mikä olisi tullut osaksesi pahan miehen vaimona. Sinä ansaitset siitä tunnustuksen. Mutta älä jää nyt puolitiehen. Älä anna ennakkoluulojen ja väärän ylpeyden tukahduttaa sydämesi ääntä, joka huutaa rakkautta ja onnea. Katso, me olemme nyt uudessa maassa. Aloitetaan täällä myös uusi elämä ja unohdetaan kaikki, mikä ennen meitä erotti. Muistakaamme, että meillä ei ole oikeutta sysätä pois luotamme sitä onnea, joka on meidät kohdannut. Rakkaani, älä epäile hetkeäkään. Tule omakseni! Tehkäämme tämä maa siksi, joka yhdistää sen, mikä on erotettuna.

Erkki painoi rintaansa vasten Stinaa, joka nyyhytti hiljalleen, mutta ei enää ponnistellut vastaan. Onnen leima kuvastui nuoren miehen kasvoilta. Hän tiesi voittaneensa, vaikka hänen rakastettunsa ei ollut sanonut sanaakaan. Pehmoisesti hän sivelsti Stinan hiuksia.

Vihdoin kohotti Stina päänsä, pyyhki kyyneleet silmistään ja sanoi kiertäen kätensä Erkin kaulaan:

— Erkki, nyt vasta minä täysin selvästi tunnen, että minä en Ruotsista paennut sen tähden, että pelkäsin Gustafia. Minut ajoi sieltä pois se, että sinä olit täällä. Minun onnenkaipuuni se pakotti minut uhmaamaan isänikin tahtoa.

Nyt nämä kaksi vihdoin ymmärsivät toisensa. Heidän ikuisen liiton lupaustaan, joka vahvis-

tettiin rakkauden suudelmalla, ei ollut kukaan muu todistamassa kuin pieni lapsi, joka hänkin oli kiintynyt leikkiinsä.

Erkki ja Stina sopivat, että he puhuvat ensin asiastaan Stinan vanhemmille ja tarpeen tullen siirtokunnan pastorille. He tiesivät esteen, joka oli heidän avioliittonsa tiellä, mutta olivat myös vakuutetut, että heidän rakkautensa saa sen esteen poistumaan ennemmin tai myöhemmin, kun he nyt olivat keskenään asiasta sopineet, että he jaksoivat odottaa.

Erkki auttoi nuorta Klingaa kantamaan saalista kotiin. Linnan pihalla alkoi poika kertoa äidilleen hirveästä elävästä, joka tarttui hänen käteensä. Äitinsä saattamana meni hän sisään.

Erkki ja Stina astuivat oikopäätä Stinan vanhempien luo. Sekä isä että äiti olivat Erkkille olleet ystävällisiä siitä saakka, kun hän kantoi koskeen pudonneen — taipudottautuneen, kuten äiti luuli — tyttären kotiin siellä Dalbyssä.

Oli päivällisen aika. Vanhukset olivat juuri aloittaneet aamiaisensa. Dalbo paloitteli parhaillaan mainiota, lihavaa kalkkunaa, jonka Ridder oli lähettänyt tervehdystensä kera.

— Niin muori, sanoi hän ja hänen kasvonsa loistivat tyytyväisyydestä. — Kukapa olisi uskonut, että vanha Dalbo tulisi niin huomatuksi ja arvokkaaksi henkilöksi. Aatelismiehet etsivät hänen suosiotaan ja lähettävät hänelle lahjoja.

— Enköis ollutkin oikeassa, lausui vaimo yhtä tyytyväisenä, — kun sanoin, ettei ole mitään huo-

lehtimisen syytä. Kaikki kääntyy parhain päin. Niinhän on tapahtunutkin. Eikös olekin meillä ollut hyvä onni siitä lähtien, kun saavuimme tähän maahan? Kuka aatelismies meistä välitti Ruotsissa? Mutta täällä — ei tarvitse muuta kuin Dalbo tahtoo, niin hän heti saa. Ja mitä tuleekaan, kun Stina on komentajan puoliso?

— Kas vain äitiä, naurahti Dalbo. — Hän näkee itsensä jo siirtokunnan ensimmäisen miehen anoppina ja aatelismiehen isoäitinä. Älähän anna ylpeytesi viedä kovin pitkälle.

— Toivon, että voin olla samalla hyvä kristitty ja ylpeä asemastani. En koskaan halveksi muita ihmisiä sen vuoksi, että Jumala on nostanut minut suurempaan arvoon. En halveksi, vaikka muut niin tekisivätkin, vakuutti Dalbon emäntä.

Nyt kuului askeleita eteisestä. Pian olivat Erkki ja Stina sisällä. Nähdessään Erkin riemastuneen ilmeen sekä Stinan punehtuneet kasvot, vanhukset arvasivat mistä tuli kysymys.

— En tiedä kuinka sanani sievästi sovittaisiin, alkoi Erkki. — Voin vain lyhyesti mainita sen, että Stina ja minä rakastamme syvästi toisiamme ja olemme päättäneet kestää elämämme kohtalot yhdessä.

Stina tiesi, että tämä ilmoitus oli pettymys hänen vanhemmilleen, ja hän oli siitä pahoillaan. Äitiparka — hän näki suuruuden unelmansa särkyneinä.

— Stina ei voi näin työntää luotaan onnea, joka hänelle on tulossa, alkoi äiti, mutta sen pitemmälle hän ei päässyt, sillä Stina kiersi kätensä hänen kaulaansa ja huudahti:

— Äiti, rakas äiti. Minä tiedän, että te olette uneksinnut toista tulevaisuutta minulle. Te rakastatte minua ja tahdotte minut onnelliseksi. Niinhän? Uskokaa minua, minä en koskaan tulisi onnelliseksi miehen kanssa, joka pian huomaisi ottaneensa halpa-säätyisen vaimon. Minä en ole hänen vertaisensa. Erkistä saatte hyvän pojan. Me olemme nuoret ja pystymme rakentamaan mitä parhaan tulevaisuuden. Hän on säädyltään meidän vertaisemme.

Dalbo itse oli niin hämmentynyt, ettei voinut ensin mitään puhua. Hän vain tuijotti nuorta paria ja oli ilmeisesti hyvin tyytymätön. Vihdoin hän katkaisi äänettömyyden. Hänen sanansa olivat ankarat ja niiden sävy ei sietänyt vastaväitteitä.

— Kunnan mies kysyy tyttöä ensin vanhemmilta. Hän ei varkaan tavoin vie tytärtä äidiltä ja isältä. Hänen häpeänsä on sitä suurempi, kun tyttö on jo toiselle luvattu.

— Saat sinäkin hävetä, jatkoi hän Stinalle. — Sinä olet Gustafin kihlattu morsian ja kuulutus sitoo sinua vielä. Sinä olet pettänyt minua. Tähän avio-luottoon minä en suostu koskaan.

Hänen sanansa sattuivat niin, että nuoret huomasivat parhaaksi poistua ja jäädä odottamaan, että hän tulevaisuudessa muuttaisi mielensä.

Erkki ja Stina eivät olleet suurestikaan masennuksissa näistä vastoinkäymisistä. Rakkaus yhdisti heitä ja antoi voimia. He olivat vakuutetut siitä, että mikään heitä ei erää tästä puoleen erota.

— Sittenkin minä nyt ryhdyn uuden kodin paikkaa etsimään ja uutisasutusta raivaamaan. Me

voitamme vielä. Nyt on minulla se, jonka puolesta kannattaa tehdä työtä ja voimia ponnistaa.

Näin vakuutti nuori mies morsiamelleen heidän erotessaan.

SUOMI-SIIRTOLA PANNAAN ALULLE.

Uuden Ruotsin siirtokunnassa oli jo täysi kevät maaliskuulla, jolloin vanhassa Ruotsissa Isojoen takalistolla Laasarissa hanget vielä vahvoina heloittivat. Suomalaisten mielestä tämä kevät uudessa maassa oli kuin kesää eivätkä he talvesta sanottavasti tienneet, vaikka intiaanit olivat valittaneet talven tällä keralla olleen tavallista kylmemmän. Suomalaiset eivät sitä ihmetelleet, että intiaanien oli silloin tällöin kylmä, kulkivathan nämä miltei alasti, vain aivan lyhyt mekko verhosi keskiruumista. Ainoastaan kovimmilla kylmillä riippui heidän hartioillaan irralaan joku metsäeläimen nahka. Suomalaisilla oli sen sijaan kotoiset lammasnahkaturkit, vaikka harvoin hekään sellaista tarvitsivat.

Kun työväkeä oli ollut runsaasti, olivat työt siirtokunnassa edistyneet hyvin. Rakennuksia katsottiin yhtiön tarpeisiin olevan toistaiseksi riittävästi, sillä monet hankkiutuivat perustamaan omia asuntoja uusille viljelyspaikoilleen ja siten siirtyivät yhtiön rakennuksista pois. Ruotsalaiset ryhmittäytyivät pääasiassa Christinan ympärille. Monta ei heistä sijoittunutkaan uutisasukkaiksi, sillä useimmat kuuluivat linnoitusväkeen.

Talven aikana tehtiin myös yksi isompi ja pari pienempää venettä yhteisiä tarpeita varten. Toisen pienistä veneistä tekivät suomalaiset vanhaan savolaiseen malliin. Se muistutti kokaltaan intiaanien kanoottia, oli hyvistä laudoista tehty, nopeakulkuisen ja kevyt soutaa.

Kauniina varhaisena keväämunä lähti suuri ryhmä suomalaisia katselemaan maisemia ja valitsemaan mahdollisia asutopaikkoja. Martti ja Räsänen muistivat intiaanipäällikkö Naamanin (Noamasen, kuten suomalaiset häntä nimittivät) kutsun ja päättivät pyrkiä hänen luokseen. Rambo lähti mukaan, samoin Luukas ja Piikki. Ensimmäiset he kaikin lähteä jalkaisin, jotta paremmin tutustuisivat maihin, mutta Rambo ilmoitti, että matkan varrella sattui useita, tosin pieniä jokia, joiden ylikulku tekisi haittaa. Sen vuoksi seurue jakaantui kahtia, toiset ottivat savolaismallisen veneen, jolla soutaisivat Delawarejoen rantoja. Kun toiset kulkisivat maitse läheltä rantaa, voisi vene auttaa heitä jokien yli.

Leipää varattiin runsaasti mukaan. Riistaa tiedettiin saatavan metsästä ja sen vuoksi otettiin pysyvä ampumatarpeineen. Kirveitä tietysti oli riittävästi.

— Nyt me lähemme etsimään uutta Suomea, joka tänne perustetaan, sanoi Rambo. — Minä olen sitä jo kauan haaveksinnut. Nyt on meillä sen asuttamiseksi hyvä alku olemassa.

Reippaasti lähdettiin liikkeelle. Christinan lähistöllä ja useissa paikoin Delawarejoen rannalla oli märkiä maita, joita oli vaikea kulkea. Nämä seudut

kasvoivat tiheää viidakkoa, jonka läpi pääsi vain kirveen avulla. Brittäin kiusallisia olivat köynnöskasvit, jotka tarttuivat jalkoihin ja kaatoivat helposti kävelijän. Sen vuoksi maantarkastajat huomasivat parhaaksi seurata intiaanipolkua, kunhan pidettiin siitä huolta, ettei jouduttu kauas Delawarejoen rantamilta.

Polku seurasi kuivempia paikkoja, joissa oli jättiläispuista muodostunut puistikon tapainen metsä. Huomasi, että intiaanitkin olivat varomattomasti pidelleet tulta tai ehkä olivat laskeneet sen vapaasti valloilleen, jotta alusmetsä häviäisi. Tällaisia paikkoja oli helppo kävellä. Liikkui kuin suuressa pyhätyössä. Kaunis ruohopeite verhosi maan joka paikassa uletuen puiden juurille saakka.

Metsäniiristan runsaudesta näkivät matkailijat alin omaa todistuksia. Jänikset olivat aivan yleisiä, oravia hyppeli puiden oksilla lukemattomia. Huvittavia olivat lento-oravat, joita kiiti puusta puuhun. Myöskään peurat, pienet ja sirot, eivät olleet harvinaisia. Miesten teki mieli niitä ampua, mutta he säästivät intonsa kunnes tulisivat lepopaikalle.

— Näitähän on kuin valmiina aitassa, huomautti Martti. — Mitäpä lähtisimme niitä pitkiä matkoja kanniskelemaan.

— Ja kyllä tämä aitta näyttää suurelta. Tokko riista milloinkaan loppunee, puhui Luukas. Juhlallinen hartaus vallitsi hänen mieltään.

Tuon tuostakin tuli vastaan puroja ja pieniä jokia. Intiaanien polku ohjasi sopivimmille ylikulku-paikoille. Nyt oli kyllä kevätvesien aika, mutta siitä huolimatta päästiin monen puron yli kahlaamalla.

Toisissa paikoin oli helppo punoa kokoon lautta. Ainoastaan muutamassa täytyi turvautua veneeseen, joka uskollisesti seurasi rantoja.

Vihdoin tulivat he jonkun verran isommalle joelle, jonka suukohta, missä se laskeutui Delaware-jokeen, oli leveä, lahdentapainen. Jo ennesinne tuloa kuului kosken kohinaa, jota kohti matkailijat kulkivat.

Heidän eteensä aukeni viehättävä maisema. Jokea ylöspäin kohosivat maisemat siroina kumpuina. Koskessa oli putous.

— Mainio myllypaikka, huudahti Räsänen. — Tähän tulee Uuden Suomen mylly ja minä rupean mylläriksi. — Hän tutki maata kosken ympäriltä ja huomasi sen viljelykseen erittäin sopivaksi.

Lahti kosken alapuolella oli matala ja liejuinen. Se mutkitteli useissa koukeroissa ja rannat olivat tiheän viidakon reunustamat. Luukas ja Kokkinen lähtivät kiertämään joen suulle kutsuakseen veneessä tulijoita lepopaikalle. He ottivat pyssyt mukaansa ja Kokkinen sanoi:

— Pankaa pata tulelle. Me käymme aitassa hakemassa keittämistä. — Hän oli kuullut omituista äänen sorinaa lahden mutkan takaa.

Kauan ei miesten tarvinnut kävellä ennen kuin he yhdyttivät suuren hanhiparven, joka uiskenteli rauhallisena.

— Minä täräytän parven keskeltä tuon ison ja lihavan, sanoi Kokkinen.

Luukas valitsi toisen samanlaisen, joka parhailaan nosti päätänsä vedestä ja nieli pohjasta kisko- maansa ruohoa.

Yhteislaukaus kajahti veneessä olijain ja lepo- paikassa odottavain korviin sekä vielä kauemmas. Intiaanitkin havahtuivat rauhallisissa majoissaan, sillä pyssyn ääntä he olivat vasta viime aikoina kuulleet ja sitäkään tuskin vielä koskaan näillä mailla. Hanhi- parvi kohosi raskaasti vedestä ja lensi lyhyen matkan päähän. Ammutut jäivät jalelle, ja Luukas sekä Kokkinen akorjivat ne saaliinaan. Samassa lensi säikähtynyt joutsen heidän ylitseen. Luukas oli ehtinyt laittaa pyssynsä kuntoon ja ampui senkin. Nyt oli heillä vesilinnun lihaa hyväksi ateriaksi koko, joukolle. Jatkaessaan matkaa niemekkeelle siirtyäkseen sieltä lähestyvään veneeseen, kohtasivat he vielä villejä ankoja, joita ammunta ei ollut säikähdyttänyt. Pari niistä joutui lisäämään ruokava- rastoja.

Kun he palasivat veneessä kosken partaalle, missä toverit odottivat, heitti Kokkinen ylimielisesti saaliin rannalle ja sanoi:

— Toimme pienen näytteen pitkäkaulaista. On siinä sulkia, jotta voitte koristaa itsenne kuin intiaanit.

Veneessä siirryttiin joen toiselle rannalle ja mie- het asettuivat nurmikolle ateriaa valmistamaan.

— Kyllä Räsänen paikan osaa arvioida, myönsi Martti Marttinen ympäristöä tarkastaessaan. — Kel- paisi tänne asettua asumaan ja elämään.

— Nämä ovatkin niitä sakhemi Naamanin maita, jonne hän meitä kutsui, selitti Rambo. — En var- masti tunne hänen asutopaikkaansa, mutta pian se saadaan selville, sillä luulenpa laukausten hou- kuttelevan uteliaita punanahkoja luoksemme.

Hän arvasi oikein. Jokivartta ylhäältäpäin juoksi muutamia intiaaneja, ja lahdelta tuli punanahkapoi- kanen, joka oli ollut kanotillaan kalastamassa ja jota suomalaiset eivät olleet metsän varjosta huomanneet.

Päästyään seurueen luo pakanat pysähtyivät vähän matkan päähän ja katsoivat äänettöminä. Joku heistä palasi hetken kuluttua takaisin, arvatenkin viemään sanaa kylään, joka oli jossain ylempänä.

Rambo houkutteli poikasta tulemaan lähemmäksi. Arkaillen tämä lähestyi pitäen kalastusneuvoaan, onkivavan tapaista kädessään.

Räsänen kysyi:

— Tiedätkö sinä, punainen vekara, missä Noa- manen asuu?

Poika ei heti tajunnut kysymystä, viittasi sitten ylöspäin jokivartta.

— Oikeassa ollaan, vakuutti Rambo. — Pian pääsemme kuninkaissa käymään.

— Tai ehkä kuningas tulee meitä tervehtimään, arveli Kokkinen. — Ei sitä kunniaa Ruotsissa sat- tunut. Laittakaa keitto hyväksi, jotta on kuninkaalle- kin tarjota. Kohta syömme samasta padasta ja vaikkapa samalla lusikallakin.

Tällä välin oli Piikki tarkastellut intiaanipojan kalastuslaitetta. Se oli sangen alkuperäinen: lyhyt vapa, siinä paksua lankaa sekä langan päässä peto- linnun terävästä kynnestä tehty koukku.

— Jos tällä vehkeellä kaloja saa, hän sanoi, — kyllä niitä sitten on vaikka käsillä ammennettavaksi, tai ovat kalat hyvin tyhmiä.

Hänellä oli mukanaan rautakoukkuja sekä lujaa inialankaa.

— Tällaisen kosken alla ne siellä kotona lohet asuivat. Jospa koettaisi täälläkin, sanoi hän ja laitto kalastusneuvon. Poika seurasi uteliaana Piikin toi- mia. Piikki viittasi koukkuun sekä kosken alla olevaan suuntaan. Poika ymmärsi ja kiiruhti etsimään sopi- vaa perhossyöttiä.

He laskeutuivat yhdessä kanootille ja hetken kuluttua olivat onkimassa. Ainoastaan muutaman kerran ehti Piikki oikeaan heittää, kun lohi hyppäsi ilmaan, tarrauduttuaan syöttiin kiinni. Poika huusi ihastuksesta ja alkoi ohjata kanoottia tottuneen kalas- tajan taidolla. Kun kalaa oli jonkun aikaa väsytetty, vei hän veneen matalikolle, hyppäsi itse veteen ja nopealla liikkeellä tempasi kalan veneeseen.

Tätä menettelyä uudistettiin muutamia kertoja ja saaliina korjattiin kookkaita, kauniita lohia. Vii- meksi tuli isopäinen sangen ruma kala, jonka silmät olivat suuret kuin sarkanapit, päästä hyvin ulkone- vat.

— Kas paholainen, arveli Piikki ja jätti kalasta- misen. Hän tarjosi sen kalan pojalle, joka kiitollisena otti lahjan vastaan.

Leiripaikalle tultuaan ja levitettyään lohet tun- nustivat miehet, että kyllä tällä seudulla näkyy ole- van vedenkin rikkautta. Se houkutteli yhä enemmän perustamaan tänne uutisasutusta.

Piikki antoi intiaanipojalle hänen avustuksestaan yhden ongenkoukun, josta lahjasta poika oli vallan riemuissaan ja jota hän kävi näyttämässä toisille.

punanahoille, jotka vielä arkoina pysyttelivät syrjässä. Tämä lahja sai heidät vakuutetuksi siitä, että nuo valkoiset miehet olivat ystäviä, ja hekin uskalsivat lähestyä.

Ruoka oli juuri valmistumassa, kun itse intiaani-päällikkö Naaman seuralaisineen lähestyi. Hän otti kohtauksen juhlalliselta kannalta ja oli pukeutunut juhlapukuunsa, pitkään höyhentyhtöön. Arvokkaasti hän lähestyi suomalaisten kookkainta miestä Martti Marttista, jonka hän käsitti valkonaamain johtajaksi ja tunsikin siksi, joka hänen kanssaan oli linnoituksessa sopimuksen tehnyt.

— Itah, sanoi hän ja kohotti kätensä.

— Itah, vastasi Marttinen. Tämä oli intiaanitervehdys ja merkitsi: »Jumala olkoon kanssasi.»

Poika riensi päällikön luo näyttämään ongenkoukkuaan, jonka oli saanut. Naaman silitti pojan päätä ja lausui lahjasta kiitoksensa. Sitten hän valitsi penkereellä korkeamman paikan ison yksinäisen puun alla ja istuutui siihen arvokkaasti. Hänen seurueensa istui puolikehään hänen molemmille sivuilleen. Muut intiaanit kokosivat päällikön eteen kehän keskelle risuja ja puita, pyysivät suomalaisilta tulta ja sytyttivät nuotion, jota kaiken aikaa pitivät palamassa.

Päällikkö täytti piipun tupakalla ja viittasi erälle seuralaiselleen, joka nuotiosta ottamallaan kekäleellä sytytti sen. Vetäistyään muutaman savun, hän lähetti piipun Marttiselle, joka katsoi asiaan kuuluvaksi vetää niinkään muutaman savun.

Tämän toimituksen aikana ei sanaakaan sanottu. Kokkinen, jota huvitti se juhlallisuus, millä kaikki

tapahui, täytti astian valmiilla linnunkeitolla ja, asettaen siihen lusikan, meni Marttisen luo ja koheteliaasti kumartaen tarjosi nautittavaksi. Martti pysyttäytyi vakavana ja söi pari lusikallista. Kokkinen kääntyi sitten Naamanin puoleen ja tarjosi keittoa hänelle sanoen:

— Meillä on tapana ensin syödä ja sitte tupakoida.

Intiaani-päällikkö uudisti erittäin arvokkaana saman tempun kuin Martti Marttinen.

Sitten kutsui Räsänen kaikkia yhteiselle aterialle. Intiaanit ja valkoihoiset hyörivät pian yhdessä ja söivät aterian, ensimmäisen »kuninkaallisen», mihin suomalaiset olivat koskaan ottaneet osaa.

Sen jälkeen istui Naaman samaan arvopaikkaan, minkä oli äsken valinnut, seuralaistensa keskeeseen. Suomalaiset muodostivat nuotion toiselle puolelle samanlaisen kehän, jossa Martti Marttinen oli päällikön asemassa, Rambo ja Kokkinen hänen sivuillaan. Nyt alkoi rauhanpiipun polttaminen.

Naaman nousi seisaalleen ja lausui:

— Minä olen kuullut valkoisen Jumalan jymeän äänen ensimmäisen kerran näillä rauhallisilla kotipaikoillani. Valkoinen mies on minun kutsustani tullut Naamanjoelle. Valkoiset miehet ovat tervetulleet. He sopivat tänne ja me sovimme tänne. Me voimme rauhassa ja sovussa elää. Maata on kyliksi meille kaikille, metsän riistaa on kyliksi ja veden riistaa on kyliksi. Isonjoen rannat ovat valkoisen miehen käytettävänä niin pitkälle kuin Naamanin valtakunta ulottuu. Valkoiset miehet asettuvat meidän keskuutemme ja antavat mahtavan Jumalansa suojella

myös meitä meidän vihollisiamme vastaan. Valkoinen mies ja lenapit ovat tehneet keskenään liiton ja yhtyneet eroamattomasti yhteen kuin nämä tässä.

Hän otti neljä okutta seeteripuun oksaa, joista laittoi neljä rengasta ja solmi parittain yhteen. Toisen rengasparin hän antoi Martti Marttiselle ja toisen piti itse.

Sitten hän poistui juhlallisesti, pyytäen lähtiesään Martti Marttista käymään hänen kotiaan katsomassa.

Intiaanien lähdettyä pitivät suomalaiset neuvottelua keskenään. He sopivat siitä, että he tältä joelta lähtevät raivaamaan uutisasutuksiaan ja jos kauempana jatkuvat samanlaiset olosuhteet, ulottavat siirtokunnan niin kauas kuin heidän voimiaan riittää. Työ aloitetaan heti. Ensinnä rakennetaan yhteisesti asuntoja ja pidetään maat yhteisenä. Sitten ratkaistaan kenelle kukin paikka lopullisesti jää ja ketkä siirtyvät kauemmaksi.

»MARJETAN KÄRKI».

Koko sen kevään vallitsi Naaman-joella ja sen lähitienoilla vilkas työn touhu. Suuret puut kaatui-
livat kirveitten iskuista, mahdottomat kaskimaat aukenivat. Suomalaiset tekivät mielityötään jättiläisen voimilla. Nyt ei ollut pelkoa ruotsalaisten vainoista eikä hallituksen ahdistelusta.

Kuuma aurinko kuivasi lyhyessä ajassa lehvät. Pian roihusivat valtavat kaskitulet herättäen intiaanien huomiota laajalla alalla. He kerääntyivät tätä ihmeellistä maailmanpaloa katselemaan ja olivat alussa suuresti peloissaan. Nähtyään millä taitavuudella ja tarmolla suomalaiset hoitivat tuliaan, punanahat rauhoittuivat ja heidän kunnioituksensa uusia naapureita kohtaan kasvoi. He näkivät tässäkin valkoisen Jumalan ihmeellisen voiman. Viljelysmaat aukenivat kuin taikavoimalla. Kivikauden kansa ei voinut tulla muuhun käsitykseen kuin että nämä meren takaa tulleet ihmiset olivat kaikki yliluonnollisia olentoja. He käyttelivät voimia, jotka olivat intiaaneilta salatut.

Ryhtyessään maata muokkaamaan huomasivat uutisasukkaat miten paljon heiltä puuttui. Kaskimaihin jääneitä jättiläisrunkoja ja niiden suuria oksia oli ihmisvoimalla vaikea liikuttaa. Kaikesta huolimatta ne pantiin kasoihin. Matti Tossavaisen hevonen ja toinen linnoituksesta lainaksi saatu olivat uutterassa kyntämistyössä. Puunoksista tehtiin karhit ja ihmisvoimilla niitä vedettiin. Pahin oli se, että siemeniä oli niukalti viljan kylvöön. Kukaan uutisasukas sai osalleen ainoastaan pienen pussillisen. Ehkä viranomaiset tahtoivat antaa niitä niukalti senkin vuoksi, että tupakkaa istutettaisiin sitä enemmän. Sitä oli kaikille riittävästi.

Suomalainen ymmärtää parhaiten leivän arvon, ja sen vuoksi se halusi ennen kaikkea viljaa. Niinpä pantiin viljan siemen käsin jyvää jyvältä maahan, jottei mitään joutuisi hukkaan. Siihen, mikä maata

jäi yli rukiilta ja vehnältä sekä välttämättömältä tupakalta, istutettiin kokeeksi intiaanien ohraa, jonka siemeniä lenapit mielellään luovuttivat.

Asunnoiksi rakennettiin kutakin uutisasukasta var-
ten hirsistä pienet tuvat, saunat, joita käytettiin samalla kylpemiseen. Uunit tehtiin kivistä. Pää-
lykseksi koetettiin saada pyöreitä kiviä, koska niistä lähtisi paras löyly. Luonnollisesti ei ollut mitään savutorvea. Savu haihtui katossa olevasta reiästä. Akkunat olivat hyvin pienet, mutta niissä oli lasiset ruudut ja sen vuoksi pidettiin niitä suurena edistyk-
senä niihin akkunoihin verrattuna, joita käytettiin suomalaismetsissä Ruotsissa, nämä viimeksimainitut kun olivat avonaiset ja vain yöksi puuluukuilla suljettavat.

Uutisasutuksilla vallitsi suuri karjan puute. Aluksi oli lehmä vain Marttisen Muurikki ja tämän vasikka. Kun Tossavainen vei pois hevosesensa pannakseen alulle oman asutuksensa Viinajoella, johon hän oli mieltynyt, ja kun yhtiönkin hevonen tarvittiin töihin muualla, jäi jällelle vain se varsa, jonka Marttinen oli saanut Tossavaiselta. Intiaaneilta ei ollut mitään elukoita saatavissa, sillä ainoa kotieläin heillä oli koira. Pian kuitenkin saatiin muutamia vuohia, lampaita ja sikoja, joita linnoituksen komentaja kauppayhtiön laskuun osti toisista siirtokunnista hollan-
tilaisilta ja englantilaisilta.

Suuri apu Suomi siirtolalle tuli kuin ihmeen kautta. Eräänä päivänä näki Kokkinen oudon hevosen lai-
tumella, työpaikkansa äärellä. Mistä se oli tullut, siitä hänellä ei ollut avistustakaan. Hän yritti lähes-
tyä hevostaan, mutta se vetäytyi arkana sivulle.

Hän kävi hakemassa köyden, jonka pään sitoi silmu-
kalle. Varovasti hän pyrki hevosen luo puitten suojassa. Monen turhan yrityksen jälkeen hän pääsi hevosta niin lähelle, että voi heittää silmukan sen kaulaan. Nytkös kyyti alkoi. Hevonen lähti laukkaamaan minkä pääsi. Kokkinen oli vaarassa ruhjoutua. Vihdoin näki Erkki hänen temmellyk-
sensä ja rientäen hevosta vastaan sai sen pysäh-
dyttyksi sen verran, että Kokkinen ehti kiertää köyden puunrungon ympäri. Näin joutui hevonen kiinni. Kauan kuitenkin kesti ennenkuin villi varsa tasaantui ajoon. Myöhemmin kertoivat intiaanit, että valkoisilta oli etelässä Elk-joen takana hevosia karannut ja ne olivat villiäytyneinä joutuneet metsiin alkaen siellä lisääntyä. Tämän johdosta oli viime aikoina joskus noita eläimiä näkynyt myös tällä puolen vedenjakajaa. Kokkinen katsoi näin ollen hevosen omakseen.

Kun Naamanjoen suu oli matala lastiveneellä kulettavaksi eikä siinä ollut sopivaa laiturirantaa, kulettiin tavarat Suomi-siirtolaan parin mailin päässä olevan toisen suuremman joen suulle. Se muodostui siirtolan varsinaiseksi satamapaikaksi. Myös sinne syntyi suomalaisia uutisasutuksia. Yhteen niistä asettui Martti Marttinen, jolla oli toinen kotipaikka Olli Räsäsen luona Naamankosken varrella. Martti ei ollut vielä valinnut itselleen lopullista asuntoa. Hän oli auttanut rakennustöissä muita, etenkin Räsästä. Hän mieli katsella näiltä seuduilta maata vielä tarkemmin ennen kuin varsinaisen kodin perus-
taisi. Lastauspaikan luona olevan asumuksen hän

aikoi jättää Väinämön leskelle, Kaisalle, joka lastensa kanssa oli turvaton eikä pystynyt kotia itselleen lai-
tamaan. Tämä leski lapsineen tuli suomalaissiirtolaan Marttisen perheen mukana ja he asuivat sen jälkeen yhdessä.

Tupa oli pieni, mutta kauniilla paikalla niemen kärjessä. Lasten oli hauska leikkiä rannalla ja luon-
non nurmikolla asunnon ympärillä. Leena ja leski pitivät lapsia silmällä mikäli töiltään joutivat.

Se joki, jonka suulla Martin asumus ja lastaus-
paikka olivat, tuli kaukaa kumpujen takaa. Suoma-
laiset tunsivat sitä vain vähän matkaa ylöspäin eikä tiedetty sen varrella lenapejakaan asuvan. Rambo tiesi kuitenkin, että sitä polkua myöten, joka näkyi joen vartta Delawarelle tulevan, saapui joskus intiaa-
neja, mukanaan suuria majavannahkakimppuja. Juuri heiltä oli Minuit saanut suurimman määrän niitä nahkoja, joita ensimmäisellä laivalla lähetettiin Ruotsiin. Nämä intiaanit eivät kuuluneet lenapeihin, vaan olivat minquaseja, joita pidettiin tämän seutukunnan intiaaneista kaikkein sotaisimpina. Rannikolla pelät-
tiin heidän tarmokkuuttaan ja sotakuntoaan. He olivat taitavia koskenlaskijoita, tulien kanooteillaan jokea alas huolimatta sen vaikeakulkaisuudesta.

Suomalaiset eivät olleet heitä vielä nähneet.

Yksi heidän heimoonsa kuuluva oli nyt aivan lähellä Martti Marttisen asuntoa. Hän oli tullut otta-
maan selkoa niistä uusista tulokkaista, joista huhu oli jo joen latvoillekin ehtinyt.

Nuori intiaani makasi näkymättömänä ruoho-
kossa, jota iso puu varjosti. Sieltä hän voi seurata

liikettä sekä lastauspaikalla että uutisasutuksen pihalla. Hän ja hänen heimonsa olivat kuulleet niistä ihmeel-
lisistä salaisista voimista, joita uusilla asukkailla kerrottiin olevan. Hänen heimonsa ei käyttämi-
lään kivikirveillä olisi ihmisiässä saanut sellaisia aloja metsää kaadetuksi, joita hän oli tällä matkallaan tullut näkemään. Hänen mieleensä tuli, että tuota voimaa pitäisi saada heidänkin heimoonsa. Sitten ei olisi pelkoa irokeeseista tai muista suurista ja voimakkaista heimoista.

Kolme valkoista lasta leikki ruohikossa hänen sil-
miensä edessä, kaksi poikaa ja aivan pieni tyttö, jota toiset opastelivat. Lapset olivat iloisia. Naurun remakka kuului vähän väliä leikkipaikalta.

Intiaanin tarkkoihin korviin sattui samalla äkkiä kalisevaa ääntä, joka kuului vähän sivulla lapsista. Tuo ääni ei ollut outoa. Häntä puistatti. Ja hän näki miten iso kalkkalokäärme lähestyi lapsia. Myös lapset huomasivat sen ja alkoivat huutaa. Ei kauhuista, vaan ihastuksesta. Pikku tyttö lähti tepastamaan käärmettä kohti pyrkien sitä tavoittamaan kiinni. Ja yksi pojista huusi:

— Äiti, äiti, täällä on iso, kaunis käärme. Me otamme sen Marjetalle leikkikaluksi.

Pihalla oleva nainen juoksi lasten luo. Hän tem-
pasi heidät taakseen, sylkäsi käärmee päälle ja, silmät tiukasti tuijottavina sekä sormellaan osoit-
taen matelijaa, joka oli nostonut päänsä pystyyn, huusi kolkolla kuin haudantakaisella äänellä vanhan loitsun:

»Hoi mato, Jumalan luoma.
Kuka nosti nokkoasi,
Kenpä käski ja kehotti
Päättä pystyssä piteä,
Kaulan vartta kankeata?
Pois nyt tieltä poikkeilaitte,
Tungeite kulohon kurja,
Alas kursohon kuoita,
Heilauta heinikkohon.
Josp' on tuolta pääsi nostat,
Ukko pääsi särkenevi
Nuolilla teräsenillä,
Rakehilla rantasilillä.»

Puun varjossa oleva intiaani ei ymmärtänyt tuon naisen lausumia sanoja, mutta hän ymmärsi tarkoituksen.

Ja hän näki ihmeen. Käärme painoi ylpeän päänsä alas, kääntyi takaisin ja pakeni. Se totteli naisen sanaa. Intiaani kuuli käärmeen hännän kalistuksen, kun se kiiruhti pois seudulta.

Punanahka makasi ruohikossa ja mietti. Jospa olisi mahdollista saada tuollainen voima auttamaan ja tukemaan myös hänen heimoansa! Miten se kävisi päinsä. Jo tuossa pienessä työssä oli sitä salaperäistä voimaa. Hänhän lähestyi käärmettä pelkäämättä eikä tämä uskaltanut sille mitään tehdä. Siitä tytöstä voisi kasvaa nainen, joka olisi minquasiens suojelehengetär.

Hänen päähänsä iski ajatus, joka kehittyi pakotavaksi voimaksi. Jos hän ottaisi tytön ja veisi heimon keskuuteen, missä hänet kasvatettaisiin, tekisi hän suuren hyvän työn.

RIDDER LUOPUU.

Kun vuodentulo oli korjattu, olivat uutisasukkaat valmiit uudelleen ryhtymään siirtokunnan töihin. Tupakan sato oli ollut hyvä, joten viljelijät voivat Ruotsiin lähetettäväksi luovuttaa tätä tuotetta suhteellisen runsaasti. Komentaja Ridder oli siitä mielisään ja tuli nyt yhä enemmän vakuutetuksi sen järjestelyn hyödyllisyydestä, jonka oli suomalaisiin karkoitettuihin nähden pannut toimeen. Suomalaiset olivat saaneet myös hyvän viljasadon. Ainoastaan maissi ei ollut tyydyttävästi onnistunut. Syynä siihen oli tottumattomuus viljelytapoihin.

Syksyllä tuli siirtokuntaan tieto, että sen hallintoon nähden oli Ruotsissa tehty muutoksia. Kauppayhtiö, Uuden Ruotsin Komppania, oli muodostettu uudestaan ja se tuli yhä enemmän riippuvaksi valtiosta. Komentaja Ridder oli pyytänyt lähettämään lisää uutisasukkaita sekä tottuneita käsityöläisiä. Hän oli kehoittanut yhtiötä yleensä ryhtymään entistä enemmän siirtokunnasta huolehtimaan. Hallitus oli päättänyt asettaa Uuden Ruotsin ylimpään johtoon kuvernööriin, laajoin valtuuksin, sekä valinnut siihen toimeen everstiluutnantti Johan Printzin. Myöskin oli hänelle annettu uusia apulaisia. Useampia laivoja varustettiin Ruotsissa matkalle.

Nämä tiedot aiheuttivat vilkasta toimintaa Christinassa. Katsottiin tarvittavan enemmän rakennuksia. Ryhdyttiin valmisteluihin majavannahkojen saamiseksi intiaaneilta. Ridder tahtoi saada mahdollisimman paljon tehdyksi ennen kuvernööriin tuloa.

Lapset, jotka olivat ensin menneet tuvan luo, palasivat pian äskeisille leikkipaikoilleen. He lähestyivät sitä puuta, jonka varjossa intiaani oli vaanimassa.

Yhtäkkiä he huomasivat ruohikosta nousevan punaisen miehen, joka tempaisi pikku-Marjetan sylinsä ja lähti kiireesti juoksemaan joen latvoja kohti. Pojat, Martti ja Antti, huusivat ja kiiruhtivat tupaan ilmoittamaan.

Kauhistuneena riensi Kaisa ulos. Hän ei nähnyt mitään. Marjetta oli poissa. Leenakin tuli hätään. Naiset eivät ymmärtäneet mitä ajatella tapahtumasta eivätkä lapset osanneet muuta selittää kuin että ruohikosta nousi punainen mies ja vei Marjetan. Kaisa joutui kauheisiin sieluntuskiin. Se käärme oli paholainen, johon hänen lukunsa eivät pystyneet kuin hetkeksi. Se lähti pois, mutta palasi pian omassa hahmossaan ja kosti: vei Marjetan.

Leena vei sanan Martille ja muille suomalaisille heidän työpaikkaansa. Koetettiin etsiä ja kuulustella kadonnutta. Kukaan ei ollut punaista miestä nähnyt. Marjetta oli ja pysyi kadonneena.

Siitä lähtien nimitettiin tätä niemeä ja seutua Marjetan Kärjeksi. Myöhemmin käytettiin paikasta nimeä Marcus Hook.

Suomalaiset olivat kesän aikana ainoastaan välttämättömissä tarpeissaan käyneet Christinassa. Myös Erkki Mulikka toimi sellaisella innolla uutisasutuksensa kuntoonsaattamisessa, että hän tapasi Stinaa vain sen verran, että molemmat osoittivat elossa olevansa ja luottavansa tulevaisuuteen.

Joulu teki tuloaan. Erkki oli saapunut linnoitukseen viettääkseen juhlat siellä, semminkin kun laivoja tiedettiin silloin saapuvan Ruotsista.

Hän teki asiaa silloin tällöin Klingalle tavataksaan rakastettuaan. Komentaja Ridder vieraili siellä entiseen tapaan ja Erkkikin tutustui häneen, jolloin Klinga puhui hyvää suomalaisista yleensä sekä Erkkistä erittäin.

Komentaja sanoi tuntevansa suomalaiset, olihan hän ollut ennen Suomessa palvelemissa ja mainitsi edelleen Suomeen haluavansa.

Eräänä päivänä Ridder oli juuri astumassa huoneeseen, missä tavallisesti kohtasi Stina Dalbon nuoren Klingan kanssa, kun kuuli Erkki Mulikan äänen: — Minä miekkoinen sentään! Sinä, Ruotsin kaunein tyttö, jolla olisi tilaisuus tulla aatelisruuvaksi ja komentajan puolisoiksi, valitset minut, metsäsuomalaisen.

Samalla hän kuuli, kuinka viono ääni suuteloiden kesken vastasi:

— Minulle sinä olet aatelmies, arvokkaampi ja rakkaampi kuin komentajat ja korkeat herrat.

Mitä Ridder tunsikin sillä hetkellä, on vaikea kuvata. Tavaton hämmennys ilmeni hänen kasvoillaan, kun hän astui huoneeseen ja näki onnelliset. Myös nuo-

ret säikähtivät kauheasti. Ridder tunsu itsensä syyllisimmäksi, vaikka hänellä oli siihen vähimmin aihetta.

Stina sai ensin mielenmalttinsa. Todellisella naisen vaistolla hän kääntyi Ridderin puoleen ja sanoi:

— Komentaja, te olette ollut minulle hyvin ystävällinen ja huomaavainen, vaikka minä olenkin vain talonpoikaistyttö ja toisen palvelija. Teidän hyvän tahtoisuutenne nimessä uskallan vedota apuunne. Minä olen lupautunut Erkin vaimoksi. Te tiedätte, että tiellämme on monta estettä. Olkaa uskollinen ystävä ja auttakaa meitä ne voittamaan. Jumala on siunaava teitä ja te saatte meidän ikuisen kiittolisuutemme. Minä rukoilen Teitä. Näin hälvenevät nekin juorut, joita on olemassa siitä, että muka Te tahtoisitte mennä naimisiin minun kanssani. Tuo juoru on teitä loukkaava ja teidän arvoanne alentava. Minä tiedän, että teillä on hyvä ja jalo sydän ja minä luotan, että se asettuu meidän puolellemme.

Ridder oli yhä edelleen hämmennyksissä. Hän kuuli tytön sanat ja rukoilevan äänen, mutta hän ei voinut vastata mitään. Yhtäkkiä hän kääntyi ovelle ja poistui huoneesta.

Komentaja kuului lävelevän edes takaisin omassa huoneessaan. Hänen ylpeyttään ja arvoaan oli loukattu syvästi. Se koski häneen enemmän kuin mitä sydän parka sai kärsiä.

Ridder valvoi myöhään mietteissään. Hän ajatteli tulevaisuuttaan, jota hän oli kuvitellut onnelliseksi täällä siirtokunnassa pienen yhteiskunnan ensimmäisenä miehenä, rinnallaan suloinen vaimo, joka voisi tehdä kodin viihtyisäksi. Nyt oli tämä kuvitelma

täydellisesti särkynyt. Se oli särkynyt toisestakin syystä. Nyt tulee tänne uusi päällikkö, kuvernööri, joka asettuu hänen yläpuolelleen. Parempi on että hän palaa Ruotsiin. Se lieene ollut hallituksenkin tarkoitus, kun toinen henkilö tänne nimitettiin.

Ruotsi ja Suomi tulivat rakkaina mieleen. Siellä hän voi uusi onni rakentua. Ja kuten Klinga sanoi, on siellä todellakin paljon kauniita tyttöjä, jotka ovat valmiit ja soveltuvat tulemaan komentajan rouvaksi. Kun hän kirjoitti hallitukselle pyytään lähettämään hänelle vaimon, oli se hänen ikävän yksinäisyytensä vaikutusta. Sama syy kai oli ollut vaikuttamassa hänen kiintymyksiensä tähän talonpoikaistyttöön, joka tuskin olisi tullut mieleen Ruotsissa. Kun järjellä asiaa ajattelee, olisi ollut vaikeata viedä häntä aateliseen seurapiiriin kotona.

Missään tapauksessa komentaja ei ollut aikonut tänne iäksi jäädä. Ei, nyt on sopiva tilaisuus palata takaisin. Siellä on valinnan varaa ja voi valita aatelisten joukosta.

Komentajassa voitti järki tunteen. Hän päätti palata Ruotsiin samassa laivassa, joka toisi kuvernöörin tänne.

Tämän päätöksen jälkeen hän oli rauhallisempi. Oikeastaan — mietti hän — on luonnollisempaa, että nuo nuoret, joita rakkauden side yhdisti, saavat toisensa. Stina on hyvä tyttö, ja komentaja tahtoi, että hän tulee onnelliseksi. Järjen ja virka-aseman kannalta katsoen hänen velvollisuutensa on auttaa heidän asiaansa. He olivat niin avoimesti ja turvallisesti vedonneet häneen. Hän tahtoo olla ritarillinen.

Hän menee huomenna Dalbon luo ja puhuu isälle nuorten puolesta.

Tässä ajatuksessa hän nukkui rauhallisesti. Aamulla hän tuli Dalbon asuntoon.

Kunnioittavan tervehdyksen jälkeen Dalbo kysyi:

— Onko tyttäreni asiaan tullut Ruotsista mitään vastausta?

— Ei vielä, vastasi komentaja. — Mahdollisesti tulee kuvernöörin mukana.

Hetken vaitiolon jälkeen hän jatkoi:

— Minä tulin puhumaan tyttärestänne, jonka onnen ja menestyksen tunnen sydämen-asiakseni. Tyttärenne ei ole valinnut minua, hän on katsonut itselleen toisen, joka hänen nuoruudelleen ja asemalleen sopii paremmin. Se suomalainen, jonka hän on valinnut, on hyvin kelpo mies, siirtokunnan komein ja miellyttävin nuorukainen. Sallikaa heidän mennä naimisiin keskenään niin pian kuin tyttärenne aikaisempi kuulutus on peruutettu.

— Tekö tätä ehdotatte? kysyi Dalbo hämmästyneenä.

— Nähkääs, hyvä isäntä, selitti komentaja, — minä matkustan ensi laivassa Ruotsiin. Minun haluni on nähdä tyttärenne onnellisena. Ja olen vakuutettu että hän näin saavuttaa onnensa parhaiten.

Talonpojan maailmankäsitykseen kuuluu läheisesti alistuminen kohtaloon, vaikka se rikkoisi raunioksi kauniit kuvitelmat.

Niinpä ukko Dalbo ei näyttänyt mitään muuta pettymyksen ilmettä, kuin että äänessä oli pieni katkeruuden vivahdus, kun hän vastasi.

— Minä kiitän huolenpidostanne, herra komentaja. Niin kauan kuin tyttö on sidottu kuulutettuun sulhaseen, ei hän voi mennä naimisiin kenenkään muun kanssa. Minä puolestani en aio vähääkään toimia tämän siteen purkamiseksi.

Ridder tunsu pienen ivan kärjen, mutta vastasi:

— Kaikesta huolimatta minä jatkan edelleen yritystäni tytön vapauttamiseksi siteestä, joka on hänen onnensa tiellä.

KUVERNÖÖRI PRINTZ SAAPUU.

Helmikuun alussa 1643 pyrki kaksi ruotsalaista laivaa Henlopenin niemen ohitse Delaware-lahteen. Nämä laivat, »Fama» ja »Svan», olivat jo elokuulla edellisellä vuonna lähteneet Tukholmasta. Ne olivat kulkeneet Kanarian-saarien ja Länsi-Intian kautta nauttien Antiguassa ranskalaisen siirtokunnan vierasvaraisuutta. Matka oli siihen saakka ollut hidasta, mutta muuten onnellista. Samoin pääsivät laivat turvallisesti aina Henlopenille saakka.

Mutta siellä nousi harvinaisen voimakas pohjois-myrsky. Aallot ärjyivät vaahtopäinä ja huuhtoivat yli laivojen. Myrsky toi mukanaan lumipilven, joka eksytti laivat. »Fama» ajoi matalikolle, sen toinen masto katkesi ja iso purje meni mereen sen mukana. Laivaa yritettiin kiinnittää maan suojaan, mutta ankkuriköysi ei kestänyt. Kolme ankkuria menetet-

tiin, kunnes vihdoinkin laiva saatiin pysymään sopivassa paikassa.

Kului toista viikkoa ennenkuin päästiin jatkamaan matkaa. Myrskyn jälkeen tuli suloinen sää ja matkustajia rohkaisi tieto siitä, että aivan kohta ollaan perillä ja loppuu tämä noin 150 päivää kestänyt matka.

Kuvernöörin perhe oleskelee kannella katsellen uuden maailman maisemia. Printz itse kävelee jyrkästi tavaramyttyjen välissä. Hän sivelee partaansa ja kohentelee asentiaan valmistukseensa kyllin vaikeasti ja arvokkaasti esiintymään uusien alamaisten joukossa. Hän on iso, mahtava mies, päättävämpi kaikkea kansaa. Muutenkin on hän ruumiinrakennukseltaan niin jyrkät, että painossa vastaa kolmea tavallista miestä¹. Hän ei ole tietäkkeenkään siitä, että hänen uusi virka-asemansa, niin korkea kuin se olikin, oli tavallaan myös karkoitusta. Hän oli ollut urhoollinen upseeri sodassa ja oli palkinnoksi siitä saanut kuninkaallisia lahjoituksia. Mutta sitten kohtasi häntä kova onni. Ollessaan Chemnitzin linnan päällikkönä hänen täytyi se luovuttaa ylivoimaiselle viholliselle, mistä joutui syytteen. Pyytämättä sodan johtajilta lupaa hän matkusti Ruotsiin. Se tottelemattomuus luettiin hänelle uudeksi rikokseksi. Toimitetussa tutkinnossa selveni, että hänen urhoollisuuttaan vastaan ei ollut mitään muistuttamista. Mutta häntä rangaistiin tottelemattomuudesta. Suuttuneena tästä hän matkusti Suomeen, missä vietti muutaman rashallisen ajan monivuotisten

¹ Historia tiittää, että kuvernööri Printz painoi yli 400 naulaa.

temmellysten jälkeen. Uutta tointa sodassa ei hänelle suotu, sen sijaan määrättiin hänet kuvernööriksi merentakaiseen siirtokuntaan. Hänen ärtynen mielensä lohdutukseksi annettiin hänelle täysi valta alamaistensa yli. Hän tuli olemaan Uudessa Ruotsissa melkein itsevaltiaan asemassa, mikä jonkun verran tyynnytti hänen ylpeää luontoaan.

Nyt lähestyi hetki, jolloin hän astuisi uuteen valtakuntaansa.

Hänen luokseen tuli hänen vanhin tyttärensä, vilkas Armgard, joka oli täysikasvuinen neito. Äitinsä kuoleman jälkeen oli hän perheen varsinainen valtiatar. Jäykkä isäkin sai monesti taipua hänen oikkuihinsa.

— Isä, tässä on nyt sinun valtakuntasi. Se otti sinut vastaan myrskyllä, jonka olet kuitenkin voittanut. Oi, kuinka minusta tuntuu ihanalta ajatella, että me olemme täällä arvottomamme kaikkein korkeimmat, joiden yläpuolella ei ketään ole.

— Ei ketään muita kuin Jumala, myönsi kuvernööri, kohotti hartioitaan ja jatkoi kävelemistä.

Armgard oli pitkän matka-ajan kuluessa ottanut selvää matkustajien elämästä ja oloista, joten hän tunsi huomattavan osan tulevia alamaisiaan. Hän tahtoi olla heidän valtiattarensa, kuten kuningatar Christina Ruotsissa. Erittäin oli hän mieltynyt suomalaisiin, ja katsoi heidän kuuluvan hänen erityiseen suojelukseensa, kun hän oli viime vuodet elänyt Suomessa.

— Pian olet sinäkin veljesi luona ja voit aloittaa uuden elämän, sanoi hän suomalaiselle työlle, joka

äänettömänä katseli ohii liukuvia maisemia. Tämä turvaton ja maailmaa kokematon tyttö, joka kaikessa oli altis auttamaan häntä, oli saavuttanut hänen tyden suosionsa. — Hetken perästä joudut sinä siellä naimisiin ja sinulla on uusi koti, parempi kuin on koskaan ollut. Oletko tätä asiaa koskaan ajatellut?

Hetken epäilyttyään tunnusti tyttö ulosti:

— Olen minä joskus.

— Ehkä sinulla on ollut jo sulhanenkin. Sellainen reipas, solakka sieltä suomalaismetsistä. Kuinka hennoit hänet jättää?

— Eihän minulla vielä sulhasta. Lapsuudentoveri vain. — Tyttö ilmaisi täten ne ajatukset, jotka parhaillaan askarruttivat hänen mieltään.

— Me voimme puhua hänestä millä nimellä tahansa, puhui kuvernöörin tytär leikkisästi. — Itkikö kovin lähtiessäsi?

— Ei hän silloin ollut siellä. — Tyttö katsoi uneksivana etäisyyteen.

— Ahaa, huudahti Armgard Printz ja löi käsiään yhteen. — Hän onkin tietysti jo ennen tullut tänne. Nyt minä ymmärrän, nyt ymmärrän miksi yksinäsi uskalsit tälle pitkälle matkalle. Sinä olet aina puhunut vain veljestäsi ja hänen perheestään. Ehkä teillä on jo asiat selvillä ja hän vie sinut oitis omaan kotiinsa.

Nuori tyttö painoi päänsä alas ja sanoi kuin itseksensä:

— En minä tiedä.

Kuvernöörin tytär tarttui häntä olkapäästä rohkaisevasti.

— Pian se tiedetään, hän sanoi. — Luultavasti hän on jo rannalla sinua ottamassa vastaan. Minä tahdon, että sinä näytät minulle hänet heti. Jos on vielä mitä epäselvyyttä, kyllä me sen selvitämme.

Ja hän kääntyi kahden lähellä seisovan nuoren miehen puoleen, jotka olivat matkan varrella usein pitäneet heille seuraa:

— Pojat, jos olette luoneet katseenne tähän tyttöön, tietäkää, ettei hän ole vapaa. Hän on onnellisempi kuin te ja onnellisempi kuin minäkin. Hänellä on omansa rannalla vastassa. Amerikka tarjoo hänelle jo alunpitäen kaikki.

Miesten kasvot menivät irvistävään nauruun, joka oli tarkoitettu kohteliaisuudeksi kuvernöörin tyttärelle kohtaan.

— Onpa soma nähdä hänen valittunsa, se onnellinen, joka saa emännän kotiinsa, nauroi toinen miehistä, punatukkainen. — Luulen, ettei täällä ole enää kovinkaan tarjolla, ellei niitä puissa kasva.

— Pakanoihin kai moni nuori mies saa turvautua, huomautti hänen toverinsa.

Armgard Printz pujahti toisten matkustajien luo juttelemaan heidän kanssaan.

Pienen linnoituksen laivalaiturille oli siirtokunta kokoontunut vastaanottoon, jonka komentaja tahtoi tehdä tavallista juhlallisemmaksi.

Suomalaisia oli joukko yhdessä ryhmässä. Ehkä tulijoissa oli heimolaisia, ehkä uusi parvi karkoitettuja kaskenkaatajia Vermlannista.

Olli Räsänen siristi silmiään, nykäisi Martti Marttista ja huudahti:

— Jos eivät silmäni petä, on tuolla Reeta.

— Miten hän olisi tänne joutunut? epäili Martti. Mutta kun hänkin tähyisti tarkkaan, oli hän tuntevinaan sisarensa kasvot.

Erkki Mulikka oli samassa miesjoukossa. Myös hän loi katseensa osoitettuun suuntaan.

Yhtäkkiä pääsi Erkin huulilta:

— Se roisto. — Ja hän pui nyrkkiään.

Martti Marttinen ja Olli Räsänen kiiruhtivat laivaan tervehtimään ja auttamaan Reetaa. Ilonkyyntel silmissä tarttui sisar hämmästyneen veljensä käteen.

— Miten sinä olet täällä? Onko vaari kuollut, kysyi Martti sulkien sisaren syliinsä.

— Kuollut on vaari. Minun ainoa turvapaikkani oli täällä.

Reeta ei halunnut tällä kertaa enempää kertoa. Mainitsi vain, että metsäsuomalaisia tuli useampia, samoin Suomen suomalaisia.

Erkki Mulikka ei seurannut Marttia ja Ollia heidän mennessään laivalle. Hän ja hänen lapsuudentoverinsa olivat kyllä nähneet toisensa, mutta sitten piti Erkki silmänsä naulattuina punatukkaiseen ja tämän toveriin, jotka hän tiesi katkerimmiksi vihollisikseen.

Reeta kummasteli jonkun verran Erkin viipymistä. Olihan hän huomannut hänet hyvin toisten joukosta rannalla.

Martin ja Ollin kootessa Reetan tavaroita lähestyi heitä kuvernöörin tytär.

— Veljesi oli siis vastassa, sanoi hän työlle.

— Tässä hän on, näytti Reeta Marttia.

— Ja tämä on siis se toinen, sanoi Armgard osoittaen Olli Räsästä.

Reeta punastui. Nopeasti, melkein suuttuneena hän vastasi:

— Eihän toki.

Armgard Printz tarttui Reetan käsivarteeseen ja vei hänen sivulle.

— Mitä? Eikö hän ollutkaan vastassa? Millainen sulhanen se on?

Reeta vakuutti että kyllä hän on täällä.

— Missä, missä hän sitten on, kysyi kuvernöörin tytär hiukan kärsimättömänä.

Reeta osoitti kädellään Erkkiä.

— Vai niin. Komea näkyy olevan. Mutta miksi hän viipyy? Se ei ole hyvä merkki. — Tämä oli kuvernöörin tyttären mielipide. — Jos jotain on vinossa, kyllä minä autan tuon vinon oikaisemisessa.

Heidän lähellään oli ollut punatukkainen, joka oli nähnyt Reetan viittaaman henkilön ja kuullut keskustelun.

— Ahaa, huudahti hän itsekseen ja hänen päähänsä juolahti jotain.

Maihin saatettiin ensin juhlallisuuksin kuvernööri Printz perheineen ja seurueineen. Tähän seurueeseen kuului muiden muassa kaksi pappia, Campanius ja Fluvlander, sekä apulaispäällikkö Sven Skute ja muutamia aatelisnuorukaisia. Arvon merkinä ympäröi uutta päämiestä sotilaskunniavartio. Kuvernöörin valtava persoonallisuus teki syvän vaikutuksen

siirtokunnan jäseniin. Hänen äänensä kaikui jymeänä kuin ukkonen, kun hän lausui tervehdyksensä ja antoi käskyjään.

Muiden matkustajien mukana tuli Reeta, veljensä ja Olli Räsänen saattamana. He saapuivat suomalaisten ryhmään. Ystävällisesti tervehti Erkki lapsuudentoveriaan. Reetan puristaessa hänen kätensä kohosi puna tytön poskille. Punehtui Erkkikin, vaikka ehkä ei samasta syystä. Hän oli jonkun verran hajamielinen.

Hän näki Gustafin toverinsa kanssa menevän Dalbon luo, joka seisoi lähellä suomalaisia.

— Minä tulín hakemaan Stinaa, sanoi punatukkainen käheästi. — Minulla on syytä päättää, että hän on paennut tänne — ehkä teidän suostumuksellanne. Minä en aio antaa leikitellä kanssani. — Hänen sanansa olivat purevat ja ilkeät.

— Kyllä hän on täällä, myönsi Dalbo. — Hän tuli minun tietämättäni. Mutta ethän toki väkisin häntä vaimoksesi ota.

— Otanpa niinkin, vastasi punatukkainen jyrkästi.

— Silloin et voi odottaa minun kannatustani, päätti Nils Dalbo ja erosi kyläläisestään.

— Sitä en tarvitse. Minulla on kaikki aseet käsissäni, singahutti punatukkainen hänen jälkeensä.

Erkin ja Gustafin välillä ei sanaakaan vaihdettu. Ilman sitäkin he tunsivat vihaavansa toisiaan. Ja tiesivät nyt alkavan leppymättömän taistelun työstä, jota kumpikin halusi omakseen.

UUSI VAUHTI SIIRTOKUNNAN KEHITYKSESSÄ.

Seuraavaksi päiväksi oli kirkkoon järjestetty tulojumanpalvelus. Uusi pastori Johan Campanius saarnasi pastorien Christoferin ja Fluvlanderin toimesta apulaisina. Pastori Torkillus ei voinut olla mukana, sillä hän oli sairastuoteissa, mistä ei enää noussut.

Saarnan jälkeen koottiin seurakunta suureen hallintosalin, missä luettiin kuningattaren antama valtakirja uudelle kuvernöörille, jolle komentaja Ridder luovutti päällikkyyden.

Kuvernööri Printz ryhtyi heti tarmokkaisiin toimenpiteisiin siirtokunnan kehittämiseksi. Muutaman päivän levon jälkeen hän lähti, mukanaan Ridder, Sven Skute ja Maunu Klinga sekä miehistöön kuuluvina muiden muassa Pietari Kokkinen ja Pietari Rambo laivalla tarkastelemaan siirtokunnan maalueita sekä ympäristöjä. Hän tahtoi tutustua valtakuntaansa sekä järjestää asutuksen ja puolustuksen tukevalle perustalle.

Intiaaneista ei toistaiseksi ole pelkoa, päätti kuvernööri. Mutta kauppa intiaanien kanssa on niin turvattava, etteivät muut kansallisuudet pääse sitä häiritsemään. Tässä oli tähdittävä isku etupäässä hollantilaisia vastaan.

Hollantilaiset, joiden siirtokunta ja kauppa Uudessa Amsterdamissa menestyi, katsoivat myös tämän Eteläjoen (Delawaren) kuuluvan heille. He olivat sinne valkoisista ensimmäisinä asettuneet ja perusta-

neet ensimmäisen siirtokunnan, jonka tosin intiaanit hävittivät. Myöskin olivat he ylempäs joen varteen perustaneet Fort Nassau nimisen varustuspaikan, joka kuitenkin ruotsalaisten tullessa oli tyhjänä ja jota käytettiin pääasiassa vain kauppapaikkana intiaaneilta tavaroita ostettaessa. Ruotsalaisten tultua joelle sijoittivat hollantilaisetkin varustuspaikkaansa pienen miehistön ja sen nojalla panivat väsymättöminä vastalauseitaan ruotsalaisten asutus- y. m. toimintaa vastaan.

Myöskin englantilaiset olivat ostelleet intiaaneilta maata ja sen nojalla pitivät ainakin osaa seudusta heille kuuluvana. Tämän asutuksen tueksi oli heillä pieni varustuspaikka nykyisessä New Jerseyssä, jossa hollantilaistenkin varustukset olivat.

Syynä eri kansallisuuksien kilpailuun oli se, että Delawarea ja sen sivujokia, erittäinkin vuolaasta Schuylkill-jokea myöten kävi tiettävästi paras turkistavarain kauppa intiaanien kanssa. Se, joka voi pitää hallussaan Delaware-joen ja sen sivujoet, hallitsi tätä tärkeätä kauppaa. Ruotsalaiset olivat Fort Christinalla ottaneet haltuunsa yhden tärkeän kulkuväylän minquasien luo, sen, joka kulki Christina-jokea ja sen sivujokia myöten. Mutta tämä linnoitus ei mitenkään sulkenut vapaata kauppaa Delawarea pitkin.

Ruotsalaiset olivat onnistuneet saavuttamaan intiaanien luottamuksen. He rakensivat ystävyysiteitä punanahkain kanssa, maksoivat tuotteista parhaat hinnat ja menettelivät yleensä rehellisesti. Hollantilaisten aikaisempi kaupankäynti surkastui Fort Nas-

sausta huolimatta ja tämä synnytti heissä tyytymättömyyttä ruotsalaisia kohtaan.

Kuvernööri Printz oli lähtiessään saanut ohjeet pitää yllä ystävällisiä välejä intiaanien ja muiden kansallisuuksien kanssa ja tunnustaa heidän oikeudet maanomistuksensa. Mutta kun hollantilaiset ja osaksi englantilaisetkin vaativat itselleen sellaisiakin maa-alueita, joita ruotsalaiset olivat intiaaneilta ostaneet, syntyi ristiriitoja. Ilmeisesti olivat intiaanit myyneet samoja maa-alueita useampaan kertaan, ja oli vaikea päättää, mitkä niistä kaupoista olivat päteviä ja kenellä lenapien pikkupäälliköistä oli todellinen myyntioikeus.

Ratkaistakseen riitakysymyksen päätti kuvernööri Printz sulkea kaikki muut eurooppalaiset siirtokunnat pois Delaware-joelta tai pakottaa ne tunnustamaan ruotsalaisten ylivalan.

Sen vuoksi katsoi hän tarpeelliseksi rakentaa varustuksia useampaan paikkaan.

Erään linnoituspaikan hän valitsi melkein Christinan vastapäätä tai hiukan alapuolelta Delawaren toiselta rannalta. Nimeksi sille linnoitukselle hän tahtoi antaa Helsingborg ja tulisi sen, yhdessä Christina-linnoituksen kanssa, vallita Delaware-jokea ja pystyä estämään muita ilman lupaa menemästä ylöspäin.

Vastapainoksi ylempänä olevalle hollantilaisten Fort Nassaulle, joka todellisuudessa jo Helsingborgin vuoksi jäisi ruotsalaisten pussin sisälle, valitsi hän toisen linnoituksen paikan tätä hollantilaisten varustusta vastapäätä olevalta rannalta Tenakonk-nimisellä

saarella, jonka erotti mantereesta vain kapea joenmuotoinen vesi. Tuo saari kuvernööriä miellytti erikoisesti, joten hän valitsi sen myös omaksi asutopaikakseen. Saari oli viljavaa ja enimmäkseen matalaa, mutta ala-osassa Delawaren rannalla oli soma korkeampi kunpu. Tähän rakennettavan linnoituksen nimeksi hän valitsi »Uusi Götepori». Sen viereen tulisi »Printzin Hovi», mahdollisimman komea ja ajanmukainen hallintorakennus.

Kuvernööri jatkoi matkaansa virtaa ylöspäin. Sangen tärkeäksi paikaksi hän huomasi seudun, missä Schuylkilljoki laskee Delawareen. Myöskin tänne tarvittaisiin linnoitus, mutta sen rakentaminen lykättiin hiukan tuonnemmaksi. Hän kehoitti suomalaisia perustamaan sinne uutisasuntoja, koska niillä tulisi olemaan menestystä ja koska ne, ollen kaukana muista, sopisivat juuri metsien yksinäisyyteen pyrkiville. Kuvernööri lupasi rakentaa suojavarustuksia kaikkiin paikkoihin, mihin asutoryhmiä syntyisi. Ne varustukset olisivat turvana, jos milloin sopu intiaanien kanssa rikkoutuisi.

Kuvernööri kävi aina Delawaren suurilla putouksilla saakka, jota paikkaa hän piti Uuden Ruotsin äärimmäisenä rajana.

Matka oli sangen opettava. Kuvernööri oppi tuntemaan uutta maata ja huomasi sen sangen arvokkaaksi.

Kotiin tultuaan hän alkoi suunnitelmiaan toteuttaa reippaasti. Hän lähetti ensi tilassa osan miehiä Sven Skuten johdolla Helsingborgia pystyttämään. Toisten oli mentävä Maunu Klingan johdolla rakenta-

maan Uutta Göteporia sekä Printzin Hovia. Ankara määräys kuului, että nämä työt oli suoritettava ennen kesäkiireiden alkamista.

Skute ja Klinga saivat itse valita miehensä. Klinga keräsi joukkonsa pääasiassa tuttavistaan suomalaisista, jotka lähtivät mielellään hänen mukaansa senkin vuoksi, että ne seudut olivat Suomi-siirtolaa lähempänä, joskin vielä enemmän ylämaahan päin, jonne suomalaiset halusivat uutisasutusta jatkaa. Ennen pitkää nimettiin aluetta siellä päin Ylämaaksi tai Uplandiksi.

TERVEHDYKSET VANHASTA MAASTA.

Suomalaiset uutisasukkaat saivat viimeksi tulleilta kuulla, että vainot suomalaismetsissä olivat jatkuneet, raivoten, jos mahdollista, entistä kiihkoisempinä. Viljelyksiä oli hävitetty ja taloja poltettu. Useita murhiakin oli tapahtunut.

Reetan kertomus, yksi monista kuvauksista, oli sydäntäsärkevä.

Tuttuja suomalaisia oli useampia kokoontunut Martti Marttisen asuntoon, kun Reeta toi viestit kaukaiselta kotiseudulta.

Niiden suurien kärkevien ja karkoittamisten jälkeen, joitten seurauksena suomalaisia joutui Maunu Klingan mukana Amerikkaan, oli vouti jonkun aikaa näyttäytymättä. Arvatenkin hän odotti niiden maakirja-asiaien ratkaisua, jotka olivat maaherran avus-

tuksella vireillä. Mutta jo seuraavana talvena hän tuli uudelleen. Omistusoikeus tiloihin oli myönnetty muutamille, mutta toisilta se oli kielletty. Mulikka ja Oinonen olivat saaneet vahvistuksen taloihinsa, mutta Marttila oli tuomittu hävitettäväksi.

— Marttila? huudahti Martti. — Minkä vuoksi? Sehän oli ainakin yhtä vanha viljelys kuin ne toisetkin ja asumisoikeus oli vähintään yhtä turvattu pohjalla.

— Niin kuitenkin vouti ilmoitti, kertoi Reeta. — Sen jälkeen kun te lähditte, ei Laasarin puolella ollut ketään, joka olisi asiaa pystynyt ajamaan. Arvatenkin vouti oli saanut aikaan tämän päätöksen Marttilan vahingoksi. Jos nimittäin sellainen päätös on annettu. Ei meillä ole siitä mitään varmuutta. Se vain oli varmaa, että vouti vihasi Marttia ja vihasi myös vaaria, joka oli hänelle edellisellä kerralla luenut lakia ja puhunut totuuden sanaa.

— Oli pakkaspäivä, kun vouti tuli taloon. Meitä oli vain kaksi, vanha vaari ja minä. Ylpeänä astui vouti tupaan ja ilmoitti, että tämän talon asukkaat häädetään ja talo hävitetään. Vaari kimmastui ja hypähti penkiltään. "Minä en lähde talosta, jonka olen itse rakentanut, minä en luovu maistani, jotka itse olen raivannut. Sellaista lakia ei ole olemassa, joka minut täältä pois saa." Vouti antoi seuralaisilleen käskyn ottaa ovet pois sijoiltaan sekä särkeä akkunaluukut. Toisia komensi purkamaan uunია. Silmät vihasta palavina näki vaari miesten ryhtyvän hävitystyöhönsä. Kun ensimmäinen kivi kotiliedestä irtaantui, tempasi vaari sen käsiinsä ja ryntäsi voutia kohti. Voudin apulaiset asettuivat väliin. Yksinään taisteli

vaari heitä vastaan eikä lähtenyt pois, vaikka minä koetin vetää. "Siirry syrjään Reeta", huusi hän, "minä en anna kotiani hävittää." Vaarin raivo oli hiltitön ja hänen voimansa vielä ihmeellisemmät. Hän iski ja huusi. Vouti käski miesten lyödä kapinoitsijaa. Ja vihdoin lysähti vaari kuolleena maahan. Minä pakenin kauhistuneena metsään. Odotin miesten lähtemistä. Kun he vihdoin tulivat ulos, sytyttivät he talon tuleen. Minä pakenin Mulikkaan. Palon lieska leimusi kauas. Vaarin ruumis paloi sisälle.

Martti Marttinen oli tätä kuullessaan vihan ja tuskan vallassa. Hän ei voinut sanoa sanaakaan.

Luukas lausui vakavana:

— Se oli vanhan korvenraatajan palkka oikeudettomassa maassa.

Erkki lisäsi siihen:

— Ukko kuoli kunnialla oman kurkkihirren alla. Reeta jatkoi:

— Minä olisin saanut Mulikassa suojaa ja asuntoa. Mutta mieleni oli järkytetty enkä voinut niille seuduille jäädä. Minä halusin tänne. Läksin kiertelemään saadakseni selville, miten voisin päästä meren yli. Tuomittuja oli monella seudulla odottamassa hakijoita. Taalain kaivosseuduilla oli näiden lähtijäin keskuspaikka. Paiksi viljelijöitä oli nyt määrätty myös lähtemään kaivosmiehiä. Matkalla tulin tuntemaan Israel Helmeen perheen, jonka myöskin oli lähdeittävä. Minä pääsin heidän mukaansa. Niin tulimme Tukholmaan ja laivaan. Minä jouduin erilleen Taalain suomalaisista, jouduin kuvernöörin

laivaan. Kuvernöörin tytär on minua auttanut. Niin olen nyt teidän joukossanne.

— Hyvä oli että tulit, sanoi Olli Räsänen. — Kohta täältä olisi kutsuttukin.

— Kutsumatta tulin, mutta en käskemälläkään lähde takaisin, vakuutti Reeta tarttuen veljeänsä kädestä.

Martti havahtui kuin unesta.

— Siihen maahan, jossa tuollaista tapahtuu, meillä ei tule asiaa, sanoi hän päättävästi. — Meillä ei olekaan siellä enää mitään, kun vaarikin on kuollut ja vanha koti on tuhkana. Oikein sanoit, Reeta, käskemälläkään emme lähde takaisin. Me painamme juuremme tähän maahan. Sen kohtalot ovat meidän kohtalomme.

Illan kuluessa jatkettiin keskustelua, joka vähitellen sai yleisemmän luonteen.

Olli Räsänen huomautti punatukkaisesta, jonka oli nähnyt tulijain joukossa ja kysyi:

— Mitähän varten se tänne tuli. Ei varmaan häntä ole karkoitettu, sillä niin uskollinen suomalaisten vihaaja hän oli.

— Laivassa hän ei mitään vihan merkkejä osoittanut, sanoi Reeta. — Usein pyrki keskusteluihin minunkin kanssani. Kun pitkän matkan aikana opin jonkun verran ruotsiakin, ymmärsin, että hän tuli tänne mennäkseen naimisiin. Kehui täällä olevan morsiamensa.

— Jopa vain, ihmetteli Olli Räsänen. — Kun täällä on naisista ilmeinen puute, mistä hän eukon itselleen koppa? Punaisten pakanain joukosta ehkä.

Erkki ei virkkanut mitään. Hän oli tavallista harvasanaisempi ja kiiruhti ennen muita asuntoonsa.

Ennen levolle panoaan ajatteli Reeta vielä Erkkiä. Todellakin hän oli vieraantunut. Olisikohan häneen nähden jotain vinossa, kuten kuvernöörin tytär oli lausunut ...

ARMGARD PRINTZ.

Kuvernööri Printz otti hallitusohjat oitis jänteisiin käsiinsä. Pitkän toimikautensa aikana sodassa hän oli tottunut käskemään ja saamaan käskynsä täytäntöön. Hänen esiintymisensä oli karskia ja hallitsijamaista. Hovitapoja hän ei tuntenut. Hän saattoi puheessaan olla raaka, varsinkin, jos väkijuomat, joita uutterasti käytti, olivat himmentäneet hänen sydämensä pohjalla asuvan lempeyden. Sen aikuisen tavan mukaan hän oli ankarasti uskonnollinen ja vaati tarkkaa kirkollisten määräysten noudattamista.

Uuden kodin kuntoon panossa ja "alamaisten" arvonannon hankkimisessa oli hänen vilkas tyttärensä Armgard hänelle suurena apuna. Tämä oli teräväpäinen ja huomaavainen, joten hän suuresta määrin paransi isänsä useinkin hidasta ajatuksenkulua. Kuvernööri Printz ei tunnustanut kenenkään komentovaltaa. Siitä huolimatta onnistui Armgard melkein aina saamaan tahtonsa toteutetuksi. Kuta enemmän siirtokunnan asujamat oppivat uutta esivaltaansa tuntemaan, tulivat he huomaamaan, että

kuvernöörin itsepäisyyden taivutti ainoastaan hänen tyttärensä, jota moni pitikin varsinaisena valtiattarena. Kuvernööri luotti tähän vanhimpaan tyttärensä enemmän kuin poikaansa Gustafiin, joka myöskin oli täysikasvuinen.

Christina-linnoituksessa huomattiin heti ensi päivästä, että komento oli muuttunut. Pehmeäluontoinen Ridder valmisteli kotiinlähtöä eikä ottanut ollenkaan osaa hallitusasioihin. Maunu Klinga tunsikin olevansa jonkun verran syrjäytetty, sen vaikutti uuden apulaisen, Skuten, tulo. Hän halusi pysyväistä toimintaa linnoituksen ulkopuolella ja pyrki mieluummin suomalaisten pariin. Rakennuspuuha Tenakonk-saarella soveltui hyvin hänen harrastuksiinsa, vaikka hän käsitti, että kun linnoitus ja Printzin Hovi siellä tulevat valmiiksi ja hallinto siirtyy sinne, hänen on etsittävä itselleen toimintaa muualla.

Rakentajat olivat ennen Ridderin lähtöä ja menneet Tenakonkille Klingan opastamina. Sinne siirtyivät ystävämmemme Martti Marttinen, Pietari Kokkinen ja aluksi myös Olli Räsänen. Sen sijaan Erkki Mulikka, vapaamies, siirsi lähtöään päivä päivältä. Hän käsitti vaaran uhkaavan Stinaa ja sen vuoksi hän halusi pysytellä lähettyvillä. Klingan perhe asui edelleen linnoituksessa ja Stina jatkoi oloaan siellä. Reeta oli jäänyt toistaiseksi linnoitukseen kuvernöörin tyttären pyynnöstä. Armgard Printz nimittäin tarvitsi hänen apuaan, kunnes koti on pantu kuntoon. Dalbo oli siirtynyt Skuten työkuntaan ja puuhaili Helsingborg-linnoituksen rakentamisessa, käyden kuitenkin tiheään kotona.

kun oli aikanaan antanut lupauksen Gustafille, katsunut voivansa toimia tätä vastaan, mutta salli muiten toimia, jos nämä sitä halusivat. Sydämessään hän joka tapauksessa toivoi, että hänen tyttärensä pääsisi vapaaksi. Voisihan ilmestyä uusia sopivia mahdollisuuksia, vaikka komentajaan asetetut toiveet eivät toteutuneet.

Ridderistä oli häipynyt se vastenmielisyys, jota hän alussa tunsikin suomalaista kohtaan, tämä kun oli voittanut hänet kilpailussa Stinan sydäimestä. Kun hän meni jäähyväiskäynnille Klingan perheen luo, valitsi hän ajan, jolloin Erkki oli siellä. Hän tahtoi osoittaa rehellisesti harrastavansa nuorten parasta.

Nuoret kertoivat Gustafista sekä hänen tulostaan siirtokuntaan. Se tieto säikähdetti Ridderiä kovin.

— Tässä on suurempi vaara kuin kenties arvaatekaan, sanoi hän. — Jos hänellä on kuulutustodistus mukanaan, voi hän millä hetkellä tahansa vaatia morsiamensa vihille eikä mikään voi avioliittoa estää.

Tämä selitys sai nuorten sydämet hätkähtämään.

— Ennen minä hukutan itseni kuin menen hänen kanssaan naimisiin, vakuutti tyttö ja katsoi hellästi Erkkiä silmiin.

— Ei nyt ole syytä vielä toivottomuuteen vaipua, lohdutteli Ridder. — Kun hän ei ole vielä näyttäytynyt, ei hänellä ehkä ole tarvittavaa todistusta. Muuten on hänen viipymistään vaikea selittää. Sitä parempi on, mitä kauemmin hän pysyy poissa. Nyt on tärkeintä voittaa aikaa. Minä olen vakuutettu onnistumisestani, kunkin pääsen Ruotsiin. En

Armgard Printz oppi pian tuntemaan ne perheet ja henkilöt, jotka Christinassa asuivat. Hän kävi Klingalla kuin kotonaan ja tapasi siellä säännöllisesti Stina Dalbon. Nuori lapsenhoitajatar oli miellyttävällä käytöksellään saavuttanut suosiota hänen silmissään.

Erkki ei voinut estää askeleitaan johtamasta sangen usein Stinan luo. Ja vielä enemmän seurasi hän häntä ulkona linnoituksen ympäristössä. Kaikesta tarkkaamisesta huolimatta ei hän tavannut punatukkaista Gustafia. Tämä hänen vihamiehensä oli toverineen jo melkein heti tulonsa jälkeen kadonnut tietymättömiin. Kukaan ei heitä tosin kaivannut. Erkki koetti arvoitusta turhaan selittää. Joku oli nähnyt tulopäivänä punatukkaisen olevan keskusteluissa jonkun paikkakunnalla sattumalta käyvän hollantilaisen kanssa. Toinen vakuutti, että nämä miehet hollantilaisen ja oudon intiaanin kanssa kulkivat Christina-joen varrella ylöspäin minquas-intiaanien maita kohti.

Valmistellessaan lähtöään ritarillinen Ridder ei unohtanut Stinan asiaa. Hän hankki ajoissa valtakirjat, joita ehkä tarvittaisiin Stinan avioliittokulutuksen peruuttamista varten, ellei asiaa olisi vielä Ruotsissa ratkaistu. Vanha Dalbo ei ollut erityisen halukas tätä valtuutusta puolestaan antamaan. Pastorin välityksellä suostui hän niin pitkälle, että ilmoitti olevansa vastustamatta toimenpidettä. Gustaf ei ollut enää ollenkaan hänen suosiossaan, mutta toiselta puolen hän ei tahtonut auttaa suomalaisenkään pyrkimyksiä. Periaatteelleen uskollisena ei hän,

luule antavani teille turhia toiveita, kun lupaan, että ensimmäisessä palaavassa laivassa minun lähtöni jälkeen voitte odottaa sitä asiakirjaa, joka ratkaisee teidän onnenne. Kuitenkin on teidän taivutettava vanhukset kannattamaan liittoanne.

Nuoret olivat kiitollisia entiselle komentajalle hänen jalomielisyydestään. Se kädenpuristus, jolla Stina sanoi hänelle jäähyväiset, oli lämpimämpi kuin mikään tätä ennen.

Armgard Printz piti uteliaisuutensa houkuttelevana silmällä Erkkiä, jota Recta oli hänelle osoittanut laivarannassa. Eikä häneltä suinkaan jäänyt huomaamatta se läheinen seurustelu, joka vallitsi tämän ja Klingalla palvelevan lapsenhoitajan välillä. Suhde olikin helposti arvattavissa. Niin mielellään kuin hän yleensä tahtoi edistää nuoren väen sydämen harrastuksia, katsoi hän tässä joutuvansa ristiriitaan velvollisuuksiensa kanssa. »Alamaisten» onnen valvominen kuului hänelle. Reeta oli melkein kuin hänen holhokkinsa ja siis läheisempi kuin Stina.

Avatakseen Reetan silmät hän järjesti tilaisuuden, missä kokematon suomalaistytty saisi kumoamattoman todistuksen lapsudentoverinsa todellisesta sydämentilasta.

Kauniina maaliskuun iltapäivänä olivat Erkki ja Stina siirtyneet mielipaikalleen linnan sarvekkeen kupeelle. Nuori Klinga sai vapaasti juosta etsimässä vastapuhjenneita kevään kukkia. Häntä vartioitiin vain sen verran, ettei hän päässyt putoamaan törmältä alas.

Kuvernöörin tytär teki asiaa lähellä olevalle laivalaiturille. Hän oli ottanut Reetan mukaansa, koska heillä muka oli sieltä jotain tuotavaa. Linnan sarveke esti rakastavaisia heitä huomaamasta. Mutta heidän äänensä kuului selvästi.

Armgarð ei ollut mistään tietääkseenkään, mutta Reetan korvat kuulivat heti Erkin äänen. Hän tunsi olonsa vaikeaksi, mutta ei hennonut poiskaan lähteä.

Rakastavaisten keskustelu koski sitä asiaa, joka oli heillä kaikki kaikessa. Tyttö sanoi:

— Sinun olen enkä kenenkään muun. Olenhan meren takaa lähtenyt sinua hakemaan. Kuinka kohotalo voisi olla niin julma, että se vielä meidät erottaisi?

Erkki vastasi siihen:

— Ei mikään voikaan meitä erottaa. Kyllä me poistamme esteet, olkoot ne kuinka suuria tahansa.

Reeta kuuli näinä sanat hyvin ja tajusi niiden merkityksen. Hänen poskensa puneltuivat ja hän lähti kiiruhtamaan pois. Armgarð seurasi häntä.

— Siinä on syy, jonka tähden hän sinua jo rannalla vieroi, sanoi kuvernöörin tytär tarttuen nyyhkyttävää tyttöä käsivarteen. — Älä kuitenkaan vielä vaivu epätoivoon. Vielä ei ole pappi sanonut aamenta heidän liitolleen.

Reeta ei kyennyt lausumaan mitään.

— Rakastatko sinä häntä täydestä sydäimestäsi? kysyi Armgarð osaaottavaisena.

— Rakastan, myönsi Reeta avomielisesti.

— Onko hän ilmoittanut rakastavansa sinua? Ehkä on kosinutkin?

— Ei hän ole minulle sitä sanonut. Minulla oli vain syytä niin uskoa.

Kyyneleet valuivat punetuneen tytön poskilta.

— Mies voi pettää naista monella muulla tavalla kuin vain sanoilla, lausui kuvernöörin tytär. — Maltahan, ei ole vielä kaikki menetetty. Minä autan sinua. Kyllä minä saatan hänet tuntemaan velvollisuutensa.

Hän oikaisi itsensä ruhtinaallisen ryhdikkääksi. Hän tunsi tilaisuuden tulleen, jossa hänen oli näytettävä, että hänellä oli valta tässä maassa. Hänen mielessään väikkäsi kuva Kristiina-kuningattaresta juuri tällaisessa tilanteessa.

— Minun valtakunnassani eivät miehet saa rankaisematta pettää naista, vakuutti hän mennessään sisälle.

Reeta jäi vielä pihamaalle kuivaamaan kyyneleitänsä. Ennenkuin hän seurasi valtiatartaan, näki hän Erkin tulevan portista linnan pihalle. Hän kantoi käsivarrellaan pikku poikaa, joka hyväili kantajansa poskia, ja hänen vierellään kävi nuoren Klinghan hoitajatar, jonka kasvoilla oli onnen loiste.

Jotain tuollaista oli Reeta mielessään kuvitellut keinuessaan valtameren aalloilla, joitten hän luuli vievän kohti onnen satamaa. Mutta tuon toisen sijasta oli hän silloin nähnyt itsensä Erkin rinnalla. Nyt oli hänen onnensa mennyt.